

Сучасний розвиток міст в Україні: приклад Вінниці

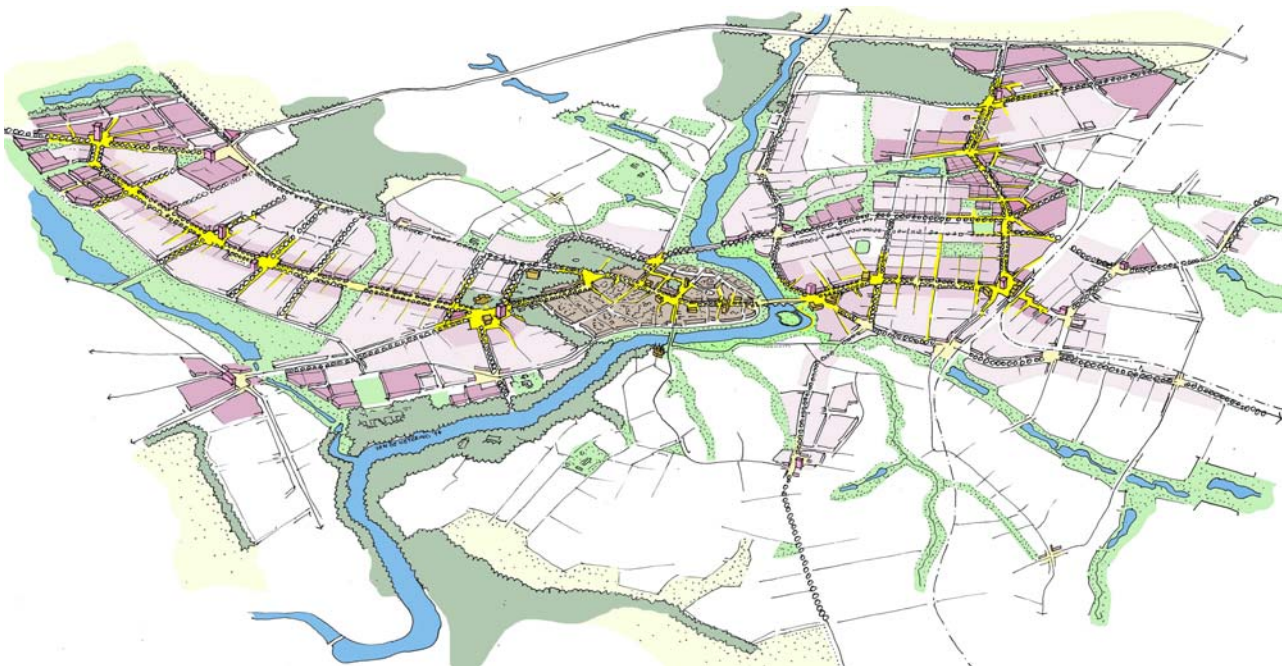
ПРОСТОРИ

25 жовтня 2016

Урс Томанн
Владислав Тимінський
Хан ван де Ветерінг

Джерело: Van de Wetering Atelier für Städtebau, mrs partner

«Комплексна стратегія міського транспорту і просторового розвитку міста Вінниці» розглядається як приклад передового досвіду з упровадження інтегрованого міського планування в Україні. Ця стратегія демонструє підхід, що сприяє уникненню величезних бюджетних інвестицій у міську — зокрема, транспорту — інфраструктуру і, одночасно, виступає ефективним інструментом для підтримки сталого урбаністичного розвитку. Фокусуючись на міських якостях та ідентичності, вона також показує позитивний вплив на розвиток міста в регіональному масштабі: зокрема те, як наявні потенціали конкретної території можуть бути перетворені на інструменти посилення регіональної економічної динаміки. Для багатьох середніх за розміром міст України, що знаходяться у складній економічній ситуації та страждають від нестачі місцевих коштів для стимуляції демографічного та економічного росту, а також для європейських організацій співробітництва досвід Вінниці може стати надихаючим прикладом.

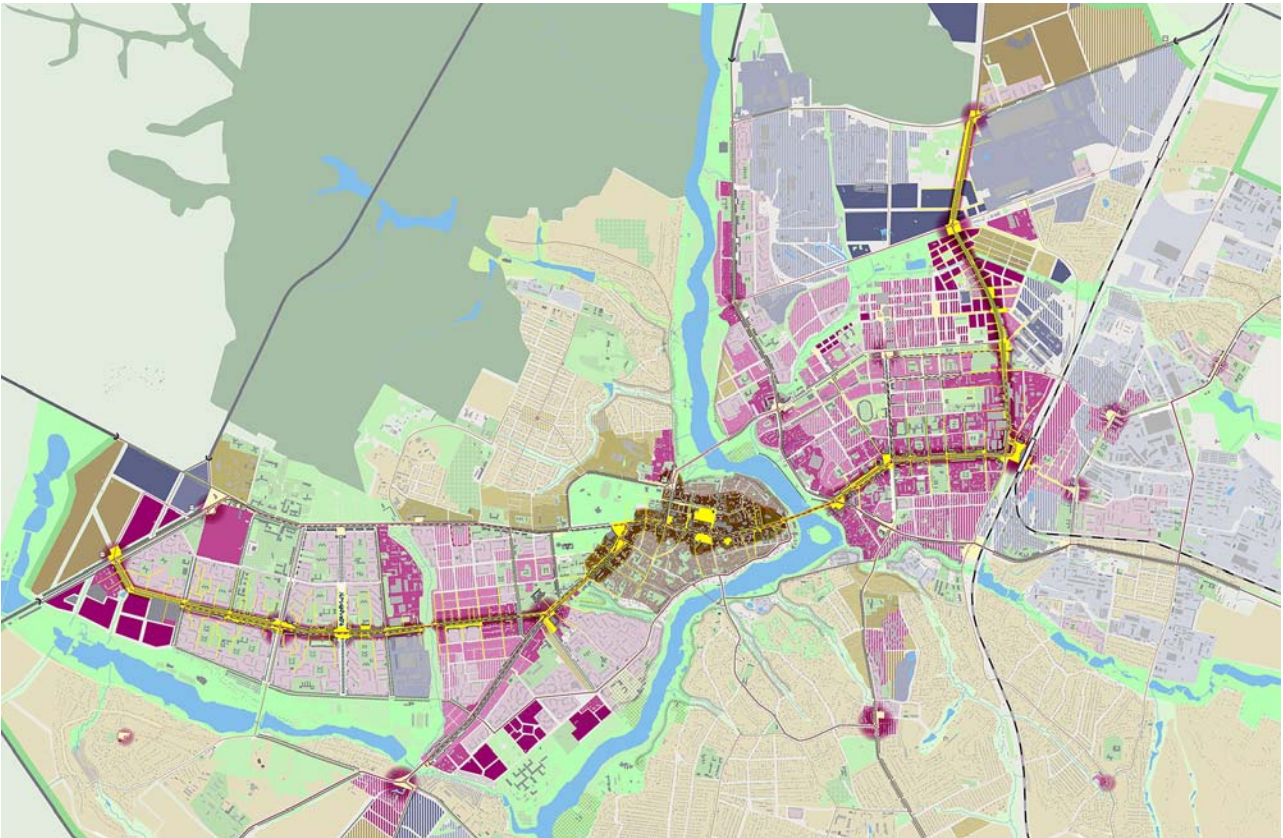
Просторова візуалізація інтегрованої концепції розвитку міста Вінниця: «кормор» як урбаністичний та транспортний хребет. Чіткі та зрозумілі зображення, а також надихаючі ідеї як невід'ємний елемент ефективних та конструктивних процесів участі. Джерело: Van de Wetering Atelier für Städtebau, mrs partner

Від кількості до якості

Сьогодні адміністрації українських міст мають досить обмежені компетенції та ресурси у сфері міського планування. У той же час, слабкими є взаємозв'язки між ключовими суб'єктами міського розвитку: політиками, представниками місцевих та обласних виконкомів, землевласниками, експертами та іншими. Слід також зазначити, що співпраця з активними містян(к)ами не є поширеною практикою, а її переваги для спільного прийняття рішень значно недооцінюються.

Це часто знаходить пряме відображення у стратегіях розвитку та генеральних планах міст, що слабо пов'язані з існуючим локальним контекстом та сфокусовані виключно на кількісних показниках, як, наприклад, зростаюче число транспортних засобів та екстенсивний розвиток мережі в цілому. При цьому, такі аспекти, як ідентичність та якість, а також здійсненність (існуюча політична структура) та життєздатність (економічні фактори, зокрема, наявні кошти) практично не розглядаються як важливі. Окрім цього, жорстка законодавча база існуючої планувальної системи також перешкоджає стратегічному міському розвитку та реалізації амбітних проектів, що дійсно орієнтовані на краще майбутнє.

Одним з перших міст України, що взяло просторовий розвиток у свої руки, стала Вінниця. Причиною створення власної, розробленої та впровадженої на місці інтегрованої стратегії розвитку став існуючий генеральний план, згідно з яким місто повинно було значно розширювати свої межі з величезним зростанням трафіку, як наслідок. Запропоновані генеральним планом рішення передбачали великі капіталовкладення у транспортну інфраструктуру: зокрема, наголошувалося на необхідності будівництва трьох нових мостів через річку Південний Буг і двох нових мостів через залізничні шляхи міста для того, щоб завершити зовнішню та внутрішню кільцеві дороги. Також пропонувалося створення нових естакадних перехресть і пішохідних тунелів у внутрішніх районах міста, з метою збільшення пропускної здатності дорожньої мережі. Однак, такий сценарій розвитку був не лише занадто дорогим; він також суперечив розробленому раніше баченню Вінниці як привабливого та сталого міста.

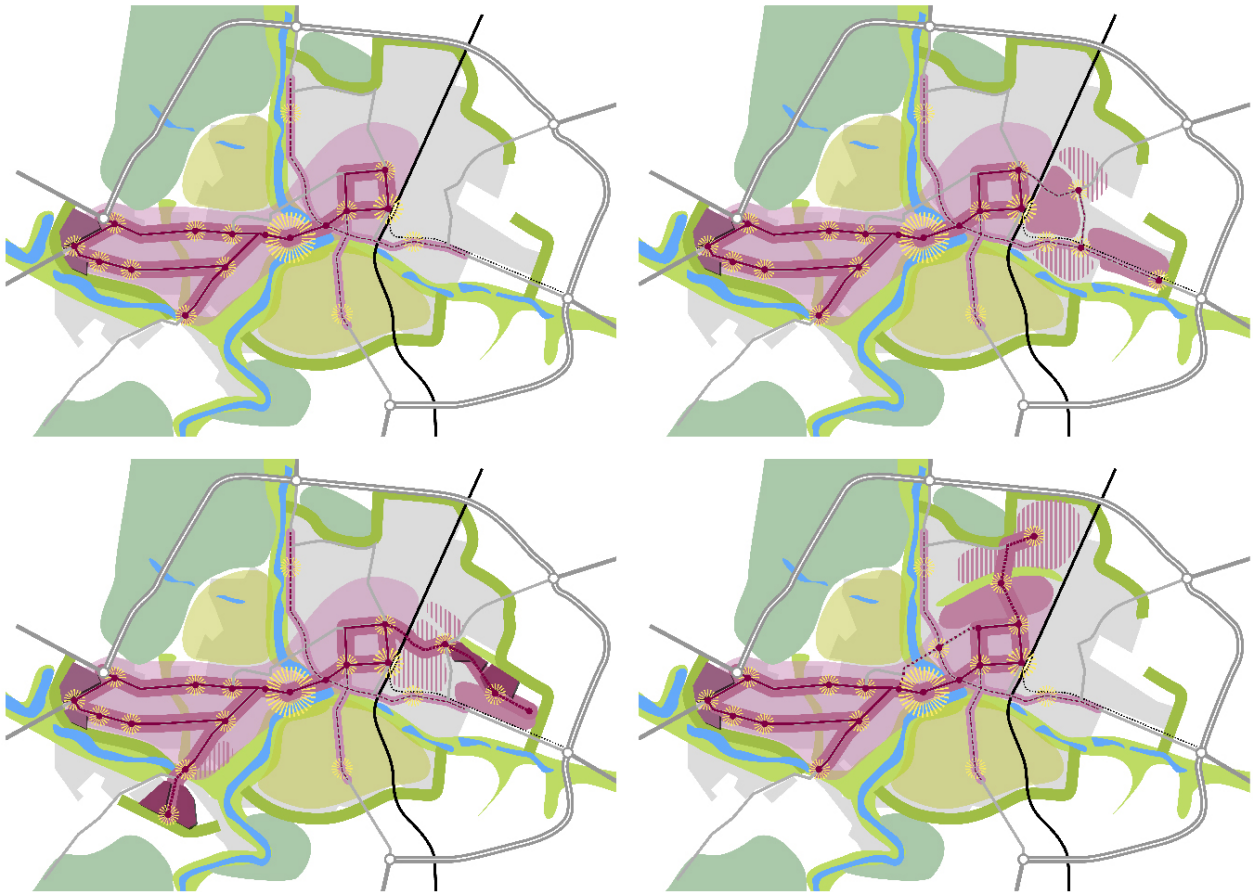
Синтез-план як альтернатива існуючому Генеральному плану міста Вінниця. Джерело: Van de Wetering Atelier für Städtebau, mrs partner

Процес взаємодії

Тодішній мер Вінниці, Володимир Гройсман, ініціював запрошення іноземних експертів для допомоги адміністрації міста в процесі внутрішньої модернізації, формулювання власної політики розвитку міста та визначення процесу роботи в рамках проекту в цілому. Державний Секретаріат з питань економіки Швейцарської Конфедерації (SECO), що вже допомагав місту отримати виведені з експлуатації трамваї з Цюриху, надав фінансову підтримку проекту.

У процесі інтенсивної роботи, що тривала півтора року, запрошені фахівці з інтегрованого транспортного та міського планування Van de Wetering Atelier für Städtebau та mrs partner розробили «Комплексну стратегію міського транспорту і просторового розвитку міста Вінниця», тісно співпрацюючи з представниками місцевого департаменту містопланування, локальними партнерами та зацікавленими сторонами.

Слід відзначити, що важливим елементом розробки стратегії був актор-орієнтований підхід, згідно з яким особливий акцент робився на організації процесу ефективної участі всіх ключових груп, залучених у стратегічний розвиток міста Вінниця: департаментів транспорту й інфраструктури, містобудування та ландшафтного планування, членів міськради, місцевих експертів, представників освітніх закладів, а також громадських організацій. В рамках ряду спільних воркшопів, з використанням зрозумілих планів та скетчів, було побудовано процес конструктивних обговорень можливих сценаріїв розвитку міста. Також було налагоджено пряму скоординовану співпрацю між іноземними та місцевими фахівцями, відповідальними за розробку стратегії.

Набір можливих сценаріїв розвитку міста для підтримки дискусій між ключовими учасниками процесу. Джерело: Van de Wetering Atelier für Städtebau, mrs partner

Цінність ландшафту

Згідно зі стратегією розвитку, історичні ареали Вінниці, що мають виняткову цінність для формування місцевої ідентичності, були переосмислені та включені у загальну комплексну структуру міста. Важливою стратегічною ціллю також була організація кращої доступності до таких елементів ландшафту, як узбережжя Південного Бугу та його малі притоки, з метою ефективного використання цих територій для рекреаційних цілей та підвищення якості й привабливості прилеглих районів. Глибинне відновлення територій міста передбачало дбайливе збереження житлових районів на околицях, а також урбаністичних структур, сформованих ландшафтом. Іще однією стратегічною ціллю була підтримка та посилення різноманітності типів житла — важливого фактору привабливості сучасного міста. Завдяки такому підходу зберігався образ «міста-саду», який нині мають пагористі райони Вінниці; при цьому, урбаністичний характер рівнинних територій міста було запропоновано переосмислити.

Проектна пропозиція щодо перепланування Соборної вулиці. Джерело: Van de Wetering Atelier für Städtebau, mrs partner

«Корсо» як міський хребет

Стратегія міста Вінниця демонструє, як за допомогою чіткого та зрозумілого комплексного проекту можуть бути визначені механізми сприяння демографічному та економічному розвитку, а також вирішені проблеми транспорту — як на місцевому, так і на регіональному рівнях. Представлена «концепція корсо» є одним з таких механізмів та ключовим елементом стратегії розвитку міста в цілому. Вона направлена на перетворення двох головних радіальних доріг на цілісний «урбаністичний хребет», де трафік та міське життя інтегровані в єдиний вуличний простір. Відповідно до концепції, основна вулиця районного значення у західній частині міста з'єднувалася з існуючою головною вулицею у північно-східній частині, проходячи крізь історичний центр та головний залізничний вокзал. Оскільки міський розвиток є інтегрованим елементом «концепції корсо», взаємодія між потоками транспорту та урбаністичними функціями використовується для якісного розвитку районів міста. В західній частині Вінниці акцент було зроблено на ущільненні існуючої тканини та переоцінці міської структури, у той час, як у північно-східній частині — на трансформації колишньої промислової території та розширенні міської тканини з її безпосередньою інтеграцією в систему «корсо».

Більша частина «корсо» є продовженням існуючої лінії трамваю. Лише у його північній частині передбачалося розширення трамвайної лінії в довгостроковій перспективі. Згідно зі стратегією, у центрі міста трамвайна система подовжувалася за допомогою альтернативного об'їзду для того, щоб подвоїти пропускну здатність системи та знизити вразливість до раптових перешкод під час руху. «Комплексною стратегією міського транспорту і просторового розвитку міста Вінниця» пропонувалося оптимальне використання існуючої дорожньої мережі, а також покращення умов для створення ефективної системи громадського транспорту. При цьому, наочно демонструвалася відсутність потреби у нових мостах, естакадах та кільцевих дорогах, а додана вартість проектно-планувальних рішень створювалася на базі уже здійснених інвестицій у нові трамваї.

Нещодавно реалізований комплекс заходів з перепланування та реорганізація Соборної вулиці. Джерело: Вінницька міська рада

Справи замість слів!

Сталість та фінансова ефективність вінницької стратегії були досягнуті за рахунок чітких, простих, дієвих та прагматичних рішень. Її відкритість та видимість, включаючи креслення, візуалізації та звіти, прямий взаємозв'язок між загальною стратегією та конкретними проектами, а також процес створення, орієнтований на співпрацю, протягом короткого проміжку часу привели до перших реалізованих проектів та видимих змін (як, наприклад, нещодавнє перепланування Соборної вулиці). Успішним рішенням також було неприйняття популярної нині концепції «глянцевого урбанізму», на протипагу якій акцент було зроблено на амбітних, однак зважених, простих та реалістичних міських проектах.

«Комплексна стратегія міського транспорту і просторового розвитку міста Вінниця» — це не лише цікавий приклад для інших українських міст, як на місцевому рівні може бути посилений стійкий, якісний та фінансово ефективний урбаністичний розвиток. Цей досвід також може бути корисним для іноземних інституцій співпраці, чії інтегровані проекти міського розвитку дуже часто розглядаються лише як управлінські завдання, з наголосом на організаційних процесах, однак, при цьому, страждають від нестачі надихаючих ідей, конкретних результатів та їх реалізації на місцях. Резюмуючи, слід зауважити, що чи не єдиним шляхом уможливлення нових напрямків урбаністичного розвитку в Україні є потреба самих міст в ініціації схожих проектів та активній участі в них усіх ключових гравців.

ПОДІЛИТИСЬ

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Що робити урбаністам? Афіша на 17-23 квітня